

Lore Egurrola Urkiola Txaille

*Ondarroa,
Bizkaia (1924)*

Aurkibidea

Biografia

2007. urtean [Ondarroako Historia Zaleak](#) taldeko kideek Espainiako Gerra Zibileko testigantzak jasotzeko grabaketetan parte hartu zueneko da grabaketa hau.

Zintak

OND-020

- **Proiektua:** Ondarroako Historia Zaleak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ondarroako Historia Zaleak
- **Data:** 2007-03-14
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne
- **Emalea:** Ondarroako Historia Zaleak

Pasarteak

1. Frankistak sartutakoan, bizimodu txarra

- **Erref:** OND-020/003
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:03:16. **Bukatu:** 00:05:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Urrian frankistak sartu eta otsailean etxetik bota bitartean, bizimodu txarra izan zuten. Santa Kurutzen arrantxoak banatzen zuten baina bila joan zirenean, harrika bidali zituzten.

2. Erreketeen arropak garbitzen

- **Erref:** OND-020/004
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:05:08. **Bukatu:** 00:07:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:

Saturrararen zeuden frankisten arropak garbitzen zituzten. Zorritz beteta egoten ziren arropak eta aparte garbitzen zituen amak. Dirua eta jatekoa ematen zieten.

3. Goseagatik lapurretan egin behar

- **Erref:** OND-020/005
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:07:16. **Bukatu:** 00:09:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Goseak zeudela eta oiloak lapurtzera joaten ziren, baita ortuetatik azak ere.</p>

Transkripzioa

<p>- Lapurreta, oillo-ostea.</p>
<p>- Orduntxe…</p>
<p>- Gosi geunkan ta nonoa jun ein bir.</p>
<p>- ... bai, noa juten ziñen?</p>
<p>- Hara Saturraranea baiño lenau oillo-ostea, hara…</p>
<p>- Gorozika edo noa?</p>
<p>- Kanpo-futbolea.</p>
<p>- Kanpo-futbolea.</p>
<p>- Hor bagenkixen zeintzuk euazen halakun, zeiñenak zin harek oilluk. Eta berak andrik esaten oskun /esateskun/ bera susta eitten dala ta ia jungo gazen geu oilluai jaten emotea; "bai, jungo ga. Ta gero arrautzai ze ein bir gako?". Neu nitxan holako txakurre, e? neu. Miren gurie ixillaua egoten zan; Mirenek peni be baeukan handixe. Halako baten, oilluai dapart neuk, dapart kokotetik bihurritu neban eta etxea nik, oillo handixaz.</p>
<p>- Hor, gaiñea, peligru… hor amaittu eitten zan, ezta, herrixex?</p>
<p>- Bai, hortxe, hortxe, hortxe.</p>
<p>- Hor ya trintxeri ta tiruk..</p>
<p>- Tiruk [... ze egoten zan ba gaiñea] jesus...!Gu ez giñuzen [...].</p>
<p>- Alaba: Baiñe, ama, gixon batek ez dotsuen ein ba zakuai buelta, azak dakazuela zeuek esan ta…</p>
<p>- A, bai, azak dakauzela eta. Azak, azak be ostu. Kanpo-futbolin... horrek dana zan ortu…</p>
<p>- Bai…</p>
<p>- Kanpo-futbolin dana… dana...</p>
<p>- Bai, baiñe alperrik galdute.</p>
<p>- Dana ortu. Ta han eguazen [han itxitte] danak. Ta ostu genduzen azak eta gixon bat etorri gazkun ta ["hor zertzuk daruzuez?"]. Ta oillue azpi-azpi-azpixen. Ta halako baten "Azak… Azak daz hamen, aide erun etxea". [...]</p>
<p>- Alaba: Baiñe buelta ez dotsuen erain zakuai [...] batek?</p>
<p>-E?</p>
<p>- Alaba: Zakuai buelta ez dotsuen erain ba egun baten?</p>
<p>- Bai, ba, haxe gixonak.</p>
<p>- Alaba: Eta oillu ez dotsuen atrapa?</p>
<p>- Ez doskun atrapa, ez, oillu azpi-azpixan geunkan ta.</p>
<p>- Alaba: Baiñe lelengoko egunin oillu ostu zenduenin ein gatzuen itto.</p>
<p>- A bai.</p>
<p>- Alaba: Ta gero eitten zeuntsen…</p>
<p>- Gero ez… gero amak esan oskun /esaskun/ bihurtzeko kokota. Ia! Amak be zeoze esan biher oskun/bizkun/.</p>
<p>-A! Itto zako barrun?</p>
<p>- Alaba: Zakun barrun itto.</p>
<p>- Zakun barrun itto.</p>
<p>- Alaba: Bai. Gero eitten otsen /etxetzen/…</p>
<p>- Baiñe harek be balixo eban, harek ez eukan ixex.</p>
<p>- Alaba: ... gero kokota bihurtu.</p>
<p>- Guk jan...</p>
<p>-Sufrimiento gitxia kotxauak harek ordun.</p>
<p>- Guk jan [momentuz] baitte zea be! Pentsaixun, amak beatzi... zortzi umen amak... ta aume zarra ta…</p>
<p>- Alaba: Zazpi, ama.</p>

<p>- Zazpi.</p>
<p>- Zazpi eta bestiaz aldin.</p>
<p>- E?</p>
<p>- Alaba: Zazpi, ama…</p>
<p>- Alaba: Zazpi. [Zazpikoko] Agurtxu hildde eguan ta.</p>
<p>- Zer?</p>
<p>- Alaba: Gerrie baiño ariña ez zan hil ixeko Agurtxu?</p>
<p>- Hil zan, bai.</p>
<p>- Alaba: Gerrie baiño ariña. Zazpi.</p>
<p>- Zazpi.</p>
<p>- Bueno, dana dala, zazpi edo zortzi edo beati edo… badait asko giñana.</p>

4. Etxean giltzapetuta, soldaduengandik babesteko

- **Erref:** OND-020/006
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:09:31. **Bukatu:** 00:12:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Erreketeen arropak, zorritz betetakoak, nola garbitzen zituzten kontatzen du. Alemaniarrek eta italiarrek etorri zirenean, amak ez zien irtetzen uzten, emakumeak bortxatzen zituztelako. Neska gazte bat abortatzerakoan hil zen.

5. Erreketeak etxean

- **Erref:** OND-020/007
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:12:08. **Bukatu:** 00:14:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Zazpi erreketek izan zituzten etxean bizitzen. Loreren amak alabak giltzaz ixten zituen logelan, soldaduengandik babesteko. Behin aita gauez etxeratu zen amarekin egotera eta berriz ihesi joan zen.

6. Aitari etxera ez joateko abisatu zioteneko

- **Erref:** OND-020/008
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:14:36. **Bukatu:** 00:17:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Logelan itxita hilabeteak pasatu zituzten. Erreketeek eramaten zieten jatekoa: arroza eta bakailaua. Aita etxera zetorren batean, bere lagun erreketek batek abisua eman zion, zazpi erreketek etxean zituela zain. Gehiago ez zen etxera agertu. Senarra izango zena eta aita Etxanon zeuden frontean.

7. Ama kartzelara eraman nahi izan zutenekoa

- **Erref:** OND-020/009
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:17:53. **Bukatu:** 00:20:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Ama haurdun zegoela, etxetik atera zuten kartzelara eramateko. Kanean konortea galdu eta jausi egin zen. Erreketeek etxera ekarri zuten. Errekete bat neska gazte bat bortxatzen saiatu zenekoa kontatzen du.

8. Amaren erditzea frontearen erdian

- **Erref:** OND-020/010
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:20:23. **Bukatu:** 00:22:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Etxean bertan izan zuen amak umea, berak bakarrik, tiroetatik babesteko leihoan koltxoia ipinita zeukala. Gau guztia negarrez eman zuten umeek, ama kartzelara eraman nahi izan zutenean.

9. Biraoak kanean

- **Erref:** OND-020/011
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:22:51. **Bukatu:** 00:24:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Ondarrutik joateko esan zutenean, pozik joan ziren, beraien alderdikoengana zihoazelako. Kanean andre batzuek oihukatu zieten gogoan geratu zitzaion.

10. Ondarrutik bidalita, Lekeitiora

- **Erref:** OND-020/013
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:24:43. **Bukatu:** 00:28:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Ondarrutik alde egiterakoan, bandera zuria eraman zuten. Etxanora joan zirenean, autobusak zain izan zituzten. Kukurruku eztula zeukaten orduan. Lekeition ongi-etorria egin zieten.

11. Lekeitiotik Bilbora eta aitarekin topo

- **Erref:** OND-020/014
- **Iraupena:** 0:03:47. **Hasi:** 00:28:00. **Bukatu:** 00:31:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Amaren anaia Lekeition zeukaten. Lekeitiotik Bilbora eraman zituzten autobusean. Aitarekin egon ziren han.

12. Habana barkuan Frantziara

- **Erref:** OND-020/015
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:31:47. **Bukatu:** 00:35:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Bilbon beste herri batzuetakoekin batera etxe handi batean egon ziren. Habana barkuan joan zen Frantziara. Gerrako barku bi etorri zitzaizkienean, beste barku errusiar batek aurre egin zien.

13. Alemaniako mugara

- **Erref:** OND-020/016
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:35:07. **Bukatu:** 00:39:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Donibane Lohitzunera heldu zirenean, sirena jo zuten eta hegazkinak zetozelakoan, beldurtu egin ziren. Amak eskatu zuen etxeko denak batera egotea eta Alemaniako muga ingurura eraman zituzten. Jatekoa Euzkadiko gobernuak ematen zien.

14. Gerra zetorrela eta, Frantziatik alde egin behar

- **Erref:** OND-020/017

- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:39:17. **Bukatu:** 00:42:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Arrou izeneko herrian egon ziren Frantzian. Alemaniarrek etorri zirenean, handik nora alde egin nahi zuten galdetu zieten. Ondarrura beharrean, Bartzelonara joan ziren trenetaz. Sichesen egon ziren. Valentziara joan ziren gero bost neba-arreba.

15. Valentzian hiru urtez

- **Erref:** OND-020/018
- **Iraupena:** 0:04:06. **Hasi:** 00:42:27. **Bukatu:** 00:46:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Valentzian eskolara joaten ziren. Ia hiru urte egin zituzten han. Gurasoek jakin gabe, etxera bidali zituzten autobusean. Erdaraz berbetan etorri ziren. Aitak errietan egiteko erdara xelebrean esaten ziena kontatzen du. Naranja lapurretan ibiltzen ziren Valentzian. Bainatzera eramaten zituzten.

16. Etxean lapurretan

- **Erref:** OND-020/019
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:46:33. **Bukatu:** 00:50:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Aita preso egon zela etxera etorri eta gero jakin zuten. Amama etxean utzi zuten Ondarrutik alde egin zutenean, izebaren zaintzapean. Izebak Itziarrera eramane zuen amama. Izeba Ondarrura itzuli zenean, etxea zabalik eta hutsik topatu zuen.

17. Etxerako altzari berriak Azpeititik

- **Erref:** OND-020/020
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:50:15. **Bukatu:** 00:52:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Izeba Isabelek altzariak ekarri zituen Ondarruko etxerako neskame egon zen lekutik, Azpeititik. Bere koltxoia beste etxe bateko balkoi batean ikusi zuen.

18. Valentziatik etxera

- **Erref:** OND-020/021
- **Iraupena:** 0:05:23. **Hasi:** 00:52:59. **Bukatu:** 00:58:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Valentziako alkateak autobusa jarri zuen Lore eta beste guztiak Bilbora eramateko. Zaragozan sikiatrikoan pasatu zuten gaua. Bidaia guztian zehar zaintzaileak izan zituzten. Bilbotik Ondarrura autobusez joan ziren. Etxeratutakoan denak harrituta laga zituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-11-28

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkarte
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com